

Tietoa merimiesten sosiaaliturvasta ja sairausvakuutuksesta EU-tilanteissa

Sisällys

Yleistä	1
Lippusääntö	1
Palkanmaksu merimiehen asuinmaasta	1
Lähetetty merimies	2
Samanaikainen tai vuorotteleva työskentely kahdessa tai useammassa EU-maassa	2
Merityö voi vaikuttaa etuuksiin	3
Perhe-etuudet	3
Sairausvakuutus ja Kela-kortti	3
Sairaanhoito	4
Työttömyysturva	4
Eläkkeet	4
Kansaneläkkeiden kertyminen	4
Kela palvelee	5
Muita yhteystietoja	5

Yleistä

EU-alueella merimiehet ja muut laivalla työskentelevät henkilöt kuuluvat vain yhden maan sosiaaliturvaan kerrallaan. Heidän työskentelystään maksetaan maksut kyseiseen maahan, ja he saavat etuudet vastaavasti tästä maasta.

Tähän infokirjeeseen on koottu keskeiset asiat merimiesten sosiaaliturvasta niissä tilanteissa, joissa merimies työskentelee toisen EU-maan lipun alla olevalla aluksella. Lisäksi tässä infokirjeessä kerrotaan, tuleeko henkilön olla yhteydessä Kelaan vai Eläketurvakeskukseen (ETK) asiansa selvittämiseksi.

Lippusääntö

Merimiehet ja muut laivalla työskentelevät kuuluvat ns. lippusäännön perusteella sen EU-maan sosiaaliturvaan, jonka maan lipun alla alus purjehtii. Suomessa asuvan merimiehen tulee ilmoittaa työskentelystään Kelalle, jos työskentelee toisen EU-maan lipun alla olevalla aluksella. Lisäksi hänen tulee hakea

yhdessä työnantajansa kanssa A1-todistus aluksen lippumaan viranomaisilta. Suomen lipun alla työskentelevän merimiehen, joka asuu toisessa EU/ETA-maassa, tulee hakea yhdessä työnantajansa kanssa A1-todistusta Eläketurvakeskukselta.

Esimerkki

Suomessa asuva merimies, joka työskentelee Ruotsin lipun alla purjehtivalla aluksella, kuuluu Ruotsin sosiaaliturvaan. Käytännössä tämä tarkoittaa, että Ruotsin lainsäädännön mukaisesti mm.

- rahana maksettavat etuudet, kuten sairauspäivärahat ja vanhempainpäivärahaetuudet, maksetaan Ruotsista.
- eläke kertyy Ruotsista.
- sosiaalivakuutusmaksut maksetaan Ruotsiin.

Merimiehen tulee yhdessä työnantajansa kanssa hakea A1-todistusta Ruotsista Försäkringskassanin Sjöfartskontorettilta.

Palkanmaksu merimiehen asuinmaasta

Lippusäännöstä poiketaan silloin, kun merimies asuu samassa maassa kuin missä on hänen palkkansa maksavan yrityksen kotipaikka. Tällöin sovelletaan asuinmaan sosiaaliturvalainsäädäntöä.

Kun merimiehen ja hänen palkan maksajansa kotipaikka ovat Suomessa, tulee merimiehen ja hänen työnantajansa hakea A1-todistusta ETK:sta.

Esimerkki

Suomessa asuva merimies työskentelee Viron lipun alla purjehtivalla aluksella. Merimiehen työnantaja ja palkanmaksaja on kuitenkin suomalainen varustamo. Merimies kuuluu Suomen sosiaaliturvaan, ja ETK myöntää hänelle hakemuksesta A1-todistuksen.

Lähetetty merimies

Merimies voi olla myös ns. lähetetty työntekijä, jonka työnantaja lähettää toisen EU-maan lipun alla olevalle alukselle. Tällöin hän säilyy tilapäisen komennuksensa ajan lähtömaan sosiaaliturvassa.

Suomessa ETK ratkaisee lähetettyjen merimiesten Suomen sosiaaliturvaan kuulumisen työnantajan hakemuksen perusteella. ETK antaa asiasta myös A1-todistuksen.

Esimerkki

Suomalainen varustamo lähettää Suomessa asuvan merimiehen Viron lipun alla purjehtivalle alukselle alle kahdeksi vuodeksi. Palkan maksaa virolainen taho, mutta työsuhde säilyy suomalaisen varustamon kanssa.

Suomalaisen työnantajan on haettava A1-todistus ETK:sta.

Samanaikainen tai vuorotteleva työskentely kahdessa tai useammassa EU-maassa

Jos henkilö työskentelee samanaikaisesti tai vuorotellen aluksilla, jotka liikennöivät kahden eri lipun alla, tai jos hän työskentelee merimiestyönsä lisäksi työntekijänä tai yrittäjänä Suomessa tai jossakin muussa EU-maassa, häneen sovelletaan kuitenkin vain yhden EU-maan sosiaaliturvalainsäädäntöä. Henkilö saa siten sosiaaliturvaetuutensa vain yhdestä maasta, ja kaikki hänen työnantajansa maksavat sosiaalivakuutusmaksut yhteen ja samaan maahan.

Siihen, minkä maan sosiaaliturvaan useassa EU-maassa työskentelevä henkilö kuuluu, vaikuttavat mm. seuraavat asiat:

- missä maissa tai minkä maalaisilla aluksilla henkilö työskentelee
- missä hän asuu
- työskenteleekö hän työntekijänä, virkamiehenä vai yrittäjänä
- minkä maalaisille työnantajille hän työskentelee ja
- tekeekö hän huomattavan osan työstään asuinmaassaan (vähintään 25 %).

Henkilön tulee aina ilmoittaa asuinmaansa sosiaaliturvaviranomaisille, että hän työskentelee samanaikaisesti tai vuorotellen useassa EU-maassa.

Maa, jonka sosiaaliturvalainsäädäntöä sovelletaan, antaa henkilölle A1-todistuksen.

Suomessa asuvien sosiaaliturvan ratkaisee ETK.

Esimerkki 1.

Henkilö asuu Suomessa ja työskentelee Suomen lipun alla olevalla aluksella. Lisäksi hän tekee kuukausittain viikonloppukeikkoja Ruotsin lipun alla olevalla aluksella ruotsalaiselle työnantajalle. Suurin osa työstä tapahtuu Suomen lipun alla olevalla aluksella. Henkilö kuuluu asuinmaansa Suomen sosiaaliturvaan.

Henkilön tulee ilmoittaa työskentelystään ETK:lle. ETK antaa hänelle A1-todistuksen. Henkilön suomalaisen ja ruotsalaisen työnantajan tulee maksaa sosiaalivakuutusmaksut Suomeen.

Esimerkki 2.

Suomessa asuva henkilö työskentelee Ruotsin lipun alla olevalla aluksella. Lomillaan ja vapaapäivinä hän ajaa taksia Suomessa. Henkilö ei tee kuitenkaan huomattavaa osaa työstään Suomessa. Henkilö vakuutetaan työskentelymaahan Ruotsin sosiaaliturvassa kaiken työn osalta.

Henkilön tulee ilmoittaa työskentelystään ETK:lle. A1-todistuksen hänelle antaa kuitenkin Ruotsin Försäkringskassan. Henkilön suomalaisen ja ruotsalaisen työnantajan tulee maksaa sosiaalivakuutusmaksut Ruotsiin.

Merityö voi vaikuttaa etuuksiin

Merimies saa rahana maksettavat etuudet, kuten sairaus- tai vanhempainpäivärahat, siitä maasta, jonka sosiaaliturvaan hän työskentelynsä perusteella kuuluu.

Perhe-etuudet

Toisen EU-maan lipun alla purjehtivalla aluksella työskentely voi vaikuttaa työntekijän oikeuksiin saada perhe-etuuksia (esim. lapsilisä, lasten kotihoidon tuen hoitoraha ja hoitolisä) Suomesta. Työskentelyn aloittamisesta ja lopettamisesta tai muista elämänmuutoksista, jotka voivat vaikuttaa henkilön oikeuteen saada etuuksia, pitää ilmoittaa Kelaan. Näin sosiaaliturvasasiat saadaan ratkaistua heti oikein.

Huom! Vanhempainpäivärahat määräytyvät ansioiden mukaan. Lue lisää sairausvakuutuksen yhteydestä.

Merityöntekijän Suomessa asuvasta lapsesta ei välttämättä makseta lapsilisää Suomesta

- EU-lainsäädännön mukaan perhe-etuuksien maksuvaltio määräytyy ensisijaisesti huoltajan tai huoltajien työskentelyn ja vasta toissijaisesti lapsen asuinvaltion perusteella.
- Jos lapsella on kaksi huoltajaa, joista toinen työskentelee muun EU-maan lipun alla purjehtivalla aluksella ja toinen Suomessa tai Suomen lipun alla purjehtivalla aluksella, maksetaan perhe-etuudet ensisijaisesti lapsen asuinvaltiosta eli Suomesta.
- Jos toisessa työskentelymaassa perhe-etuudet olisivat suurempia, tuo maa maksaisi lisäksi Suomen etuudet ylittävän osan.
- Jos Suomessa asuvalla lapsella on yksi huoltaja, joka työskentelee toisen EU-maan lipun alla purjehtivalla aluksella, ensisijaisesti lippuvaltio maksaa perhe-etuudet.

Esimerkki

Suomessa asuva yksinhuoltaja työskentelee Viron lipun alla purjehtivalla laivalla. Viro maksaa perheelle Viron perhe-etuudet. Suomi täydentää Viron määrältään pienempää etuutta niin, että perhe-etuudet ovat samansuuruiset kuin perhe saisi Suomesta.

Sairausvakuutus ja Kela-kortti

Merimies, joka lippusäännön perusteella kuuluu toisen EU-maan sosiaaliturvan piiriin, on myös sairausvakuutettu tuossa maassa.

Kela-kortti on Suomen sairausvakuutuskortti. Jos merimies on työskentelynsä takia sairausvakuutettu toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä, hänellä ei ole oikeutta Kela-korttiin. Oikeus saada sairaanhoitoa Suomessa ei riipu Kela-kortista.

Esimerkki

Suomessa asuva merimies, joka työskentelee Norjan lipun alla purjehtivalla aluksella, kuuluu Norjan sosiaaliturvan ja sairausvakuutuksen piiriin. Myös sairauspäivärahat maksetaan Norjasta.

Norjan sairausvakuutukseen kuuluminen ei kuitenkaan vaikuta merimiehen oikeuteen saada sairaanhoitoa Suomessa. Merimies palauttaa Kela-kortin Kelaan ja saa tilalle asiakirjan Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa. Sillä hän osoittaa oikeutensa julkiseen terveydenhuoltoon ja saa hoidon kuntalaisen asiakasmaksulla. Lisäksi hän saa lääkkeitä suorakorvauksen apteekissa.

Usein kysytyjä kysymyksiä merimiesten sairausvakuutuksesta, Kela-kortista ja sairaanhoidosta on osoitteessa www.kela.fi/merimiehet.

Merimiehen vakuuttanut valtio maksaa päivärahaetuuden yleensä päivärahakauden loppuun. Etuuden määrä perustuu vakuutettuna ollessa ansaittuihin työtuloihin.

Esimerkkejä

Esimerkki 1: sairauspäiväraha

Suomen lipun alla purjehtivalla aluksella työskentelevälle merimiehelle maksetaan sairauspäivärahaa Suomesta siihen asti, kun työkyvyttömyys jatkuu yhtäjaksoisena. Maksaminen ei pääty, vaikka työ aluksella olisi loppunut eikä merimies asu Suomessa. Päivärahaa maksetaan enintään 300 arkipäivältä. Henkilö on Suomessa vakuutettu maksukauden loppuun.

Esimerkki 2: vanhempainpäivärahat

Suomessa asuva merityöntekijä työskentelee Ruotsin lipun alla purjehtivalla aluksella. Jos merityöntekijä tulee raskaaksi, hänen vanhempainpäivärahoikeutensa määräytyy Ruotsin lainsäädännön mukaan. Ruotsin föräldrapenningiä haetaan Försäkringskassanista. Merityöntekijä saa kuitenkin äitiysavustuksen (rahana tai äitiyspakkausena) Suomesta.

Sairaanhoito

Merimies on oikeutettu sairaanhoitoon ja sairaanhoitoetuuksiin sekä asuinmaassaan että työskentelymaassaan.

Merimies osoittaa oikeutensa hoitoon julkisessa terveydenhuollossa asiakirjalla Todistus oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa (Intyg över rätt till vårdförmåner i Finland). Asiakirja ei ole välttämätön, mutta se helpottaa palvelun saamista ja hoitokustannusten hallinnointia.

Merimiehen hoitokustannuksista vastaa sairausvakuutuksesta vastuussa oleva valtio. Kela hallinnoi hoitokustannuksia valtioiden välillä.

Työttömyysturva

Suomessa asuva merityöntekijä voi ilmoittautua työttömäksi ja saada työttömyysturvaetuedet Suomesta, vaikka hän on ennen työttömäksi jäämistään ollut töissä toisen EU-maan lipun alla purjehtivalla aluksella.

Eläkkeet

Merimiehen eläke kertyy siinä maassa, jonka sosiaaliturvalainsäädäntöä häneen sovelletaan (ensisijaisesti lippumaassa).

Kansaneläkkeiden kertyminen

Kansaneläkettä ja perhe-eläkettä varten tarvittavaa vakuutusaikaa kertyy merimiehelle Suomesta silloin, kun hän kuuluu Suomen sosiaaliturvan piiriin. Jos merimies kuuluu työskentelynsä takia toisen EU-maan sosiaaliturvan piiriin, vakuutusaikaa kertyy työskentelyvaltiosta.

Esimerkki

Suomessa asuva merimies, joka työskentelee Ruotsin lipun alla purjehtivalla aluksella, kuuluu työskentelynsä ajan Ruotsin sosiaaliturvan piiriin ja kartuttaa eläkkeensä vakuutusaikaa vain Ruotsista.

Kela palvelee

Verkossa

www.kela.fi
www.kela.fi/merimiehet
www.kela.fi/lomakkeet

Puhelimitse

Maasta- ja maahanmuutto 020 634 0200

Toimistoissa ja Kelan kv-keskuksessa

Toimistot
www.kela.fi/yhteystiedot

Kelan kansainvälisten asioiden keskus
www.kela.fi/kv-keskus

Ajanvarauksella

Toimistoissa ja puhelimitse
www.kela.fi/ajanvaraus

Muita yhteystietoja

Eläketurvakeskus (ETK)

A1-todistukset ja useassa maassa työskentelevien henkilöiden sosiaaliturva
www.etk.fi/ulkomaantyo

ETK / Ulkomaantyyön vakuuttamisasiat
 00065 ELÄKETURVAKESKUS
 puh. 029 411 2816
ulkomaanasiat@etk.fi

Merimieseläkekassa

Työeläkkeet
www.merimieselakekassa.fi

Merimieseläkekassa
 PL 327
 00121 HELSINKI
 puh. 010 633 990

Ruotsi

Försäkringskassan
www.fk.se

Viro

Eesti Haigekassa (sairausetuudet)
www.haigekassa.ee

Sotsiaalkindlustusamet (muu sosiaaliturva ja A1-todistukset)
www.ensib.ee

